

YHDESSÄ RAKENNAMME PAREMMAN HUOMISEN

Vihreiden kuntavaaliohjelma 2017

hyväksytty puoluevaltuuskunnan kokouksessa 4.12.2016

Näissä kuntavaaleissa päätetään Suomen suunnasta.

Vihreät haluaa yhdessä ihmisten kanssa rakentaa kestäväää tulevaisuutta. Me valitsemme inhimillisen vaihtoehdon. Me uskomme, että nyt ei ole hetki antaa periksi hyvinvoinnin lupauksesta - siitä lupauksesta, jonka tämä maa on sukupolvi toisensa jälkeen antanut lapsilleen.

Edessämme on valinta: inhimillisten ja kestävien uudistusten tie vai kovien arvojen ja epäoikeudenmukaisten leikkausten tie.

Maan hallitus leikkaa ihmisten hyvinvoinnista ja lastemme koulutuksesta. Se kääntää selkänsä vastuulle yhteisestä ympäristöstä ja tulevista sukupolvista.

Kunnissa voidaan valita toisin. Kunnilla on Suomessa suuri valta. Kunnissa voimme valita tälle maalle toisen suunnan ja luoda ihmisille toivoa paremmasta huomisesta. Kestävillä uudistuksilla me haluamme puolustaa sitä mikä on arvokasta. Yhdessä me voimme tehdä sen.

Esitämme tässä vaaliohjelmassa 12 vihreää lupausa Suomen kuntiin. Ne ovat uudistusohjelma, jolla suojelemme yhteisen **ympäristömme**, palautamme **koulutuksen** taas suomalaisen yhteiskunnan menestystarinaksi, torjumme **köyhyyttä** ja luomme uutta **työtä** ja menestystä kaikkialla Suomessa.

Kunnat päättävät ympäristöstä, jossa elämme. Vihreät haluavat vaalia lähiluontoa, tehdä liikkumisen helpoksi ja rakentaa viihtyisää elinympäristöä, jossa ihmisten arki sujuu. Yhdessä voimme tehdä kunnissa kaiken tarvittavan ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi ja valjastaa puhtaasta energiasta Suomen menestystekijän.

Tulevaisuus on lapsissamme. Siksi vihreille on tärkeää pitää koulutuslupaus siitä, että jokainen lapsi ja nuori saa hyvän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen. Kunnissa voidaan torjua hallituksen leikkaukset kouluista ja päivähoidosta. Yhdessä me voimme puolustaa päivähoidon ja peruskoulujen pieniä ryhmäkokoja sekä parantaa koulutuksen laatua ja tasa-arvoa, jokaiselle lapselle.

Kunnat päättävät palveluista, joilla torjutaan syrjäytymistä ja edistetään tasa-arvoa. Kunnan tulee olla paikka, joissa erilaiset ihmiset voivat asua, elää, oppia ja tehdä työtä - kaikki yhtä arvokkaina, ainutkertaisina ihmisinä. Yhdessä voimme ehkäistä ongelmia ennalta ja pitää kaikista tasavertaisesti huolta.

Kuntien käsissä on keinot tukea uusien työpaikkojen syntyä ja auttaa ihmisiä työttömyydestä kohti työtä. Uutta työtä luodaan parhaiten sijoittamalla uusiin ratkaisuihin: joukkoliikenteeseen, puhtaaseen energiaan, kestävään rakentamiseen ja vaikkapa luomuruokaan. Yhdessä voimme rakentaa kuntiin kestäväää ja reilua taloutta ja työtä.

Kuntavaaleissa valitaan, mihin suuntaan haluamme Suomen viedä. Yhdessä voimme rakentaa paremman huomisen ja näyttää, että tämän hienon maan tulevaisuus on valoisa ja inhimillinen. Päätös on sinun!

Käännetään Suomen suunta:

12 VIHREÄÄ LUPAUSTA KUNTIIN

Lupaamme tehdä parhaamme tehdäksemme seuraavista 12 tavoitteesta totta seuraavalla vaalikaudella.

Rakennetaan lapsillemme maailman paras koulu

- 1: Palautetaan kaikkien lasten oikeus laadukkaaseen päivähoitoon ja edetään kohti maksutonta varhaiskasvatusta
- 2: Perutaan koulutusleikkaukset kunnissa ja tehdään kouluista maailman parhaita
- 3: Huolehditaan koko kansan kulttuurista ja sivistyksestä

Suojellaan yhteinen ympäristömme

- 4: Ilmastonmuutos pysäytetään kunnissa
- 5: Tehdään liikkumisesta sujuvaa ja elinympäristöstä viihtyisä
- 6: Suojellaan korvaamaton luontomme

Torjutaan köyhyyttä ja eriarvoisuutta, tehdään hyvinvointia lähellä ihmistä

- 7: Sosiaali- ja terveyspalvelut uudistetaan ihmisten ehdoilla ja ongelmat ehkäistään ennalta
- 8: Kamppaillaan köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan
- 9: Kunnista tehdään tasa-arvoisia ja syrjinnästä vapaita

Luodaan työtä ja turvaa koko Suomeen

- 10: Luodaan työpaikkoja ja elinvoimaa kuntiin koko maassa
- 11: Nostetaan ihmisiä työttömyydestä työhön
- 12: Tehdään kotouttaminen hyvin ja otetaan uudet suomalaiset mukaan

RAKENNETAAN LAPSILLEMME MAAILMAN PARAS KOULU

Koulu on rakennus, jossa on neljä seinää ja sisällä huominen. Tulevaisuuden Suomen menestys tehdään siellä. Tasa-arvoinen oikeus jokaiselle laadukkaaseen koulutukseen - päiväkodista aina korkeimpaan koulutukseen asti - on ollut suomalaisen yhteiskunnan suuri menestystarina. Kunnissa päätetään tämän tarinan seuraava luku. Koulutuksesta ja sivistyksestä tulee vastedes kuntien tärkein tehtävä. Yhdessä voimme tehdä suomalaisesta koulutuksesta maailman parhaan, jos niin valitsemme. Päätös on sinun.

1. Palautetaan kaikkien lasten oikeus laadukkaaseen päivähoitoon ja otetaan askeleita kohti maksutonta varhaiskasvatusta

Maan hallitus on yrittänyt poistaa kaikkien lasten yhtäläisen oikeuden päivähoitoon ja kasvattanut päivähoiton ryhmäkokoja. Monessa kunnassa on jo noustu vastarintaan ja linjattu: ei näin. Kaikissa Suomen kunnissa voidaan valita toisin. Ei erotella lapsia työttömän lapsiin ja työssäkäyvän lapsiin. Ei rajata lasten oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen vanhempien elämäntilanteen perusteella eikä kasvateta ryhmäkokoja. Valitaan lasten yhdenvertainen tulevaisuus ja laadukas varhaiskasvatus.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Yhtäläinen ja kattava päivähoito-oikeus kaikille lapsille. Kunnissa, joissa tämä oikeus on viety, Vihreät asettaa tavoitteekseen palauttaa sen.
- Pienet ryhmäkoot ja varhaiskasvatuksen laatu. Laadukas varhaiskasvatus on tehokas keino edistää lasten hyvinvointia, oppimista ja kouluvalmiuksia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Vihreät haluaa turvata kaikissa kunnissa riittävät resurssit lasten varhaiskasvatuksen laadun, henkilöstön työhyvinvoinnin ja pienten ryhmäkokojen takaamiseksi.
- Askeleita kohti maksutonta varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on Suomessa Euroopan alimpia. Satsataan varhaiskasvatukseen tämän suunnan kääntämiseksi. Tavoitellaan kunnissa maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymistä, mikä lisäisi varhaiskasvatuksen houkuttelevuutta ja samalla parantaisi pienten lasten vanhempien tilannetta työelämässä.

2. Perutaan koulutusleikkaukset kunnissa ja tehdään kouluista maailman parhaita

Maailman parasta koulua ei tehdä säästämällä. Vaikka hallitus leikkaa historiallisella tavalla koulutuksesta, kunnissa voidaan valita toinen tie. Koulutukseen satsaaminen on tärkein sijoitus, jonka kunnat voivat tehdä asukkaidensa ja tämän maan tulevaisuuteen.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Riittävästi opettajia, toimivat ryhmäkoot. Hyvä koulu tarvitsee riittävän määrän opettajia ja muuta henkilökuntaa. Ryhmäkokoja tulee olla riittävän pieniä, jotta oppilaat voidaan ottaa huomioon yksilöinä.
- Uudet oppimisen menetelmät ja välineet käyttöön. Maailma muuttuu, niin myös opetus ja oppiminen. Annetaan opettajille ja kouluille välineet tarttua tähän muutokseen, ottaa käyttöön uusia tapoja opettaa ja teknologia, joka tekee oppimisesta entistä yksilöllisempää ja hausempaa.
- Arvostusta amiksille. Turvataan ammatillisen opetuksen resurssit. Hallitus on leikkaamassa 12,5 prosenttia ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta. Se on kohtuutonta ja uhkaa pudottaa monen nuoren peruskoulun jälkeen tyhjän päälle. Kunnissa vihreät tekevät töitä sen eteen, että amisten rahoitus turvataan ja kaikille halukkaille nuorille riittää koulutuspaikkoja järkevän välimatkan päästä.
- Korjataan homekoulut ja -päiväkodit. Puututaan nopeasti sisäilmaongelmiin ja ehkäistään niitä ennalta rakennusten oikea-aikaisilla korjauksilla, huolellisella ylläpidolla ja asianmukaisella valvonnalla.

- Koulujen eriytyminen pysäytetään. Haluamme että jokainen suomalainen koulu on hyvä - postinumerosta riippumatta. Käännetään kehitys, jossa yhtäällä kilpailaan paikoista huippukouluissa ja toisaalla painitaan kasautuvien ongelmien kanssa. Suomalainen koulu on maailmankuulu siitä, että täällä on pystytty saamaan erinomaisia tuloksia kaikenlaisissa kouluissa. Vaalitaan sitä. Koulujen välisiä eroja tulee kuroa umpeen kohdentamalla enemmän rahaa sinne, missä ongelmiakin on enemmän.
- Tasa-arvoiset koulut. Tuetaan lapsia ja nuoria ainutlaatuisina yksilöinä, ei ensisijaisesti jonkin sukupuolen edustajina. Yksilöllisen opetuksen lisääminen vahvistaa jokaisen nuoren “oman jutun” löytämistä ja hänen itsetuntoaan. Koulun tulee purkaa turhia sukupuolirooleja luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Yhtä lailla koulun tulee ennaltaehkäistä ja puuttua välittömästi rasismiin, kiusaamiseen ja syrjintään.
- Koulutuspaikka kaikille nuorille peruskoulun jälkeen. Kunnilla on iso rooli siinä, että kukaan nuori ei jää peruskoulun jälkeen ulkopuolelle. Panostetaan etsivään nuorisotyöhön ja koulutuspaikkojen riittävyyteen, jotta jokainen nuori saa hyvän toisen asteen koulutuksen ja sitä kautta hyvät valmiudet työelämään. Pidetään huoli, että jokainen saa tarvittavan tuen oppimispolullaan.
- Edullista opiskelija-asumista ja opiskelijaystävällisiä kuntia. Opiskelijat tuovat kuntaan elinvoimaa. Toimivat opiskelijapalvelut luovat hyvää toimintaympäristöä kunnassa toimiville korkeakouluille, lukioille ja ammatillisille oppilaitoksille.

3. Huolehditaan koko kansan kulttuurista ja sivistyksestä

Sivistys ja kulttuuri kuuluvat kaikille. Kunnan kulttuuripalvelut ja vapaa sivistystyö tarjoavat kuntalaisille kaikkien saatavilla olevan tien elämyksiin ja itseilmaisuuksiin. Museot, kirjastot ja muut kulttuurilaitokset ovat oppimisen keskuksia, joita on kunnia-asia vaalia. Tulevaisuuden kirjasto tukee lukuharrastusta, tuo mediakeskuksena maailman kaikkien ulottuville ja on yhteinen olohuone lähellä kuntalaista.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Kulttuuri ja sivistys kunniaan. Turvataan kulttuuripalvelujen ja vapaan sivistystyön monipuolisuus ja kattavuus.
- Kirjastosta kunnan sydän. Tehdään kirjastoista houkuttelevia ajanviettopaikkoja, joissa on mahdollisuus opiskella, työskennellä ja viihtyä. Tällä voidaan osaltaan lisätä lasten ja nuorten laskussa olevaa lukuharrastusta.
- Yhteistyöstä voimaa. Kehitetään kirjastoja ja kulttuurilaitoksia ennakkoluulottomasti yhteistyössä kunnan eri toimialojen, esimerkiksi koulujen, liikuntapalvelujen ja nuorisotoimen kanssa.

SUOJELLAAN YHTEINEN YMPÄRISTÖMME

Ympäristö, jossa elämme, ei ole meidän. Olemme saaneet sen lahjaksi meitä ennen eläneiltä ja pidämme sitä lainassa lapsiltamme. Ympäristö on sekä luonnon että ihmisen tuotosta: metsiä ja puistoja, vesistöjä ja rakennuksia, polkuja ja katuja. Velvollisuutemme on vaalia sitä. Kun kerran aika jättää meistä, tehtävämme on antaa tämä kaikki eteenpäin paremmassa kunnossa kuin olemme sen saaneet. Se, onnistummeko tässä, ratkaistaan kunnissa. Yhdessä voimme pitää huolta elinympäristöstämme ja tehdä siitä paremman, jos niin valitsemme. Päätös on sinun.

4. Ilmastonmuutos pysäytetään kunnissa

Ilmastonmuutos on pysäytettävä nyt, jotta lapsillemme jäisi elinkelpoinen maailma. Jos maan hallitus hidastelee, kunnissa voidaan toimia. Suuri osa Suomen päästöistä on kunnallisten päättäjien vallassa. He ratkaisevat, millä kunnan sähkö ja lämpö tuotetaan, miten liikenne järjestetään ja rakennetaanko taloista energiaa tuhlaavia vai energiaa säästäviä. Vihreiden tavoite on, että 2030-luvulla kaikki kunnat ovat hiilineutraaleja. Työ sitä varten on aloitettava heti, sillä aikaa ei ole lainkaan hukattavaksi. Valitaan kunnissa kestävä tulevaisuus, niin kauan kuin vielä voimme.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Fossiilisista eroon. Vihreät siirtävät fossiiliset polttoaineet historiaan kaikkien kuntien sähkön- ja lämmöntuotannossa ja korvaavat ne puhtaalla, kotimaisella uusiutuvalla energialla, joka luo myös uusia työpaikkoja.
- Kunnista energiatehokkuuden edelläkävijöitä. Vihreät säästävät kunnan käyttämää energiaa ja samalla selvää rahaa. Leikataan turhasta energiankulutuksesta, ei palveluista! Otetaan energiaa säästävin tekniikka käyttöön rakennuksissa, katuvalaistuksessa, liikennevaloissa ja kunnan sähkölaitteissa. Kestävintä energiaa on se, jota ei tarvitse ollenkaan tuottaa.
- Kuntalaisista oman energiansa tuottajia. Tehdään helpoksi ihmisille ryhtyä itse uusiutuvan energian pientuottajaksi vaikkapa asentamalla katolleen aurinkopaneelit tai kotiinsa maalämpö. Se pienentää kuntalaisen energialaskua ja samalla pelastaa maailmaa. Helpotetaan tätä esimerkiksi rakennusmääräyksillä ja neuvonnalla.
- Kaavoitetaan ja rakennetaan ilmaston hyväksi. Vihreät varmistavat kaikkien kuntien kaavoituksessa, että sillä luodaan kestävää yhdyskuntarakennetta, vähäpäästöisiä rakennuksia ja toimivaa joukkoliikennettä ja siten saadaan liikkumisen ja asumisen päästöt alas.

5. Tehdään liikkumisesta sujuvaa ja elinympäristöstä viihtyisää

Suomeen mahtuu monenlaista: tiivistä kaupunkia ja luonnon rauhaa. Rakennetaan elinympäristöjä tätä moninaisuutta kunnioittaen. Kehitetään kaupunkeja kaupunkeina: ehyinä, viihtyisinä, värikkäinä. Kaupunki on ihmisten koti, ei liikenneväylä. Rakennetaan vastaavasti maaseutua maaseudun ehdoilla: elinvoimaisia kyliä, saavutettavia palveluja, luontoa ja tilaa. Tehdään Suomeen kaupunkeja ja kyliä, joissa on hyvä asua, sujuva liikkua ja helppo elää.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Liikkumisesta helppoa. Kaavoitetaan ja rakennetaan ympäristöä, jossa on houkuttelevaa liikkua lyhyet tai pitemmätkin matkat pyöräillen ja kävellen. Nostetaan joukkoliikenteen tasoa ja pidetään lippujen hinnat kurissa. Lisätään kutsuliikennettä ja muita älyliikenteen sovelluksia, jotta ihmiset pääsevät palvelujen luo. Samalla luodaan lisää joustavaa etäasiointia ja sellaisia palveluja, jotka kirjastoauton tavoin liikkuvat ihmisten luo.
- Autoilusta vihreää. Autolle on tarve kaikkialla Suomessa, missä joukkoliikenne ei ole mielekäs vaihtoehto. Lisätään sähköautoilua ja biokaasun käyttöä liikenteessä, myös kunnan omassa liikennekalustossa.
- Puhdas ja viihtyisä kaupunki ihmisille. Iso kansainvälinen trendi on, että lapsiperheet muuttavat yhä enemmän takaisin kaupunkien keskustoihin. Tartutaan siihen. Varmistetaan, että myös keskustoissa on lapsiystävällisiä palveluja, leikkipaikkoja, puhdasta ilmaa ja siellä on turvallista liikkua.
- Arjesta sujuvaa. Arjen toimivuuden ratkaisee, kuinka kunnissa onnistutaan sijoittamaan asuminen, työpaikat ja palvelut: ovatko ne toisiaan lähellä ja liikkuminen niiden välillä helppoa ja ovatko ne kaikkien saavutettavissa. Vihreä kaavoitus tarkoittaa sujuvampaa arkea, vähemmän melua, puhtaampaa hengitysilmaa ja viihtyisämpää elinympäristöä.
- Elävä kunta. Viihtyisässä kaupungissa ja kylässä eri aikakausien kerrostumat näkyvät. Vihreät ovat vaatineet vanhojen arvokkaiden rakennusten säilyttämistä ja niin teemme jatkossakin. Lisätään taidetta julkisessa rakentamisessa ja katutilassa. Edistetään elävää kaupunki- ja kyläkulttuuria. Kulttuuritilat ja -tapahtumat sekä asukkaiden omaehtoinen toiminta tekevät kunnasta kuntalaisten yhteisen.

6. Suojellaan korvaamaton luontomme

Suomalainen luonto suojellaan tai tarvellaan kunnissa. Päätökset siitä, varjelemmeko jokaisen kuntalaisen kallisarvoisen lähiluonnon, tehdään kuntien valtuustoissa ja lautakunnissa. Kuntien omistamat metsät, rannat, niityt, taajamametsiköt ja lähipuistot ovat ilon ja virkistykseen lähde ja samalla itseisarvo: kappale luonnon korvaamatonta monimuotoisuutta. Jokaisessa kunnassa tulee ymmärtää tämän yhteisen omaisuuden arvo ja vaalia sitä.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Joka kuntaan uusi suojelualue. Kun maan hallitus jäädyttää suojelun etenemisen, on kuntien aika toimia. Selvitetään oman kunnan arvokkaimmat kohteet ja päätetään suojella ne - vähintään yksi uusi suojeltu kohde joka kuntaan.

- Lähivedet kuntoon. Lähijoet ja -järvet sekä merenrannat ovat kuntalaisten rentoutumisen ja virkistykseen kannalta tärkeitä. Laitetaan vesien rehevöityminen kuriin. Kunnissa suojellaan vesistöjä luopumalla turpeen käytöstä, lisäämällä ravinteiden kierrätystä.
- Virtavedet kunniaan. Virtavesistä valtaosaa on padottu, ruopattu ja perattu vuosien saatossa. Suojellaan virtavedet ja puretaan vaelluskalojen kulkuesteet. Velvoitetaan vesivoimayhtiöt rakentamaan toimivat, luonnonmukaiset kalatiet. Se lisää samalla kalastusmatkailun mahdollisuuksia ja tuo tuloja alueelle.
- Pidetään huolta metsistä. Kunnat ovat metsänomistajia ja ne päättävät, miten niiden omia metsiä hoidetaan. Niitä pitää hoitaa nykyistä pehmeämmin: varjellaan kuntalaisten rakkaita lähimetsiä, luovutaan talousmetsien avohakkuista, säilytetään niissä monimuotoinen lajisto ja annetaan eri-ikäisen puuston kasvaa.

TORJUTAAN KÖYHYTTÄ JA ERIARVOISUUTTA, TEHDÄÄN HYVINVOINTIA LÄHELLÄ IHMISTÄ

Tarvitsemme Suomen, joka pitää huolta jokaisesta - etenkin niistä jotka eivät itse voi. Tämä on kuntien keskeinen tehtävä: edistää terveyttä ja hyvinvointia, puolustaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Leipäjonojen Suomi ja menestyjien Suomi erkaantuvat toisistaan. Osattomuudesta on yhä vaikeampi murtautua ulos. Tämä kehitys on pysäytettävä. Yhdessä voimme pitää kunnissa kaikki mukana, jos niin valitsemme. Päätös on sinun.

7. Sosiaali- ja terveyspalvelut uudistetaan ihmisten ehdoilla ja ongelmat ehkäistään ennalta

Jatkossa maakunnille siirtyy päätösvalta siitä, mitä sosiaali- ja terveyspalveluita ihmisillä on käytössään, mistä niitä saa ja mihin hintaan. Ihmiset kuitenkin käyttävät palveluita vastedeskin siellä missä asuvat ja kunnilla on merkittävä rooli ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Vaikka hallinto siirtyy kauemmas, palveluiden tulee pysyä lähellä. Miten tahansa sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus toteutetaankin, Vihreiden tavoitteet ovat samat:

- Vähennetään terveys- ja hyvinvointieroja. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen tulee kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja maan eri osissa ja väestöryhmien välillä.
- Vahvistetaan perusterveydenhuoltoa. Julkinen, kaikkien käytössä oleva perusterveydenhuolto on kulmakivi, jonka varassa ihmisten terveys lepää. Sen pitää olla matalan kynnyksen palvelu lähellä jokaista: jotain, mikä tavoittaa niin eläkeläisen kuin työttömän, työssäkäyvän kuin lapsiperheen.
- Vaikuttavuus sosiaali- ja terveyspalveluiden keskiöön. Kansanterveyttä ei tuoteta suoritteiden määrällä vaan vaikuttavilla toimenpiteillä.
- Luodaan saumattomat hoitoketjut. Ihminen on kokonaisuus. Häntä tulee hoitaa sellaisena. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä perus- ja erikoissairaanhoidon väliset raja-aidat tulee purkaa, jotta eri palveluja ei joudu hakemaan eri luukuilta, vaan yksi ja sama taho vastaa siitä, että ihminen saa tarvitsemansa palvelut.
- Turvataan julkiset palvelut. Julkisesti järjestetyt, rahoitetut ja tuotetut palvelut ovat suomalaisen hyvinvointivaltion ydin. Sitä tukemaan ja täydentämään tarvitaan sekä yksityisiä palveluntuottajia että erilaisten järjestöjen palveluita.
- Turvataan tutkimus ja ammattilaisten koulutus.
- Varmistetaan järjestelmän avoimuus. Julkisilla verovarilla rahoitetut palvelut tulee järjestää ja tuottaa avoimesti. Palveluiden hintoja ja laatua tulee voida seurata ja valvoa eikä päätöksenteon läpinäkyvyys saa kadota osakeyhtiöiden salaisuuden verhon taakse. Julkiset verovarot on käytettävä kansanterveyden edistämiseen eikä vain yksityisten toimijoiden voittojen kerryttämiseen.
- Toteutetaan uudistus fiksusti. Kun uudistusta tehdään, ensin tulee purkaa erilaiset hallinnolliset raja-aidat palveluiden väliltä. Sitten pitää varmistaa, että palveluiden järjestäminen ja rahoittaminen ovat yksissä käsissä. Vasta viimeiseksi voi arvioida, miten niin kutsuttua asiakkaan valinnanvapautta voidaan lisätä tinkimättä uudistuksen tavoitteista.

Kun sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät maakuntien vastuulle, kunnat eivät enää hoida ihmisten sairauksia, mutta ne voivat auttaa ihmisiä pysymään terveinä. Kulttuuri ja liikunta luovat hyvinvointia ja kunnan palveluina tulevat niidenkin ulottuville, joilla päivästä toiseen on jokaista euroa venytettävä. Kun panostetaan niihin sekä kirjastoihin, harrastusmahdollisuuksiin, hyvään asuinympäristöön ja lähiluontoon, ihmiset elävät terveempinä ja pitempään. Se vapauttaa samalla yhteistä rahaa niiden auttamiseen, joilla ei mene yhtä hyvin.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Sukupolvet yhteen. Tuodaan ikäihmisten palvelutaloja yhteen päiväkotien kanssa. Näin tuetaan sukupolvien välistä vuorovaikutusta ja hyödynnetään ikäihmisten osaamista ja kokemusta.
- Harrastus kaikille. Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla oikeus harrastukseen varallisuudesta riippumatta. Kuntien tulee tarjota mahdollisuuksia erilaisiin harrastuksiin tukemalla lasten ja nuorten järjestöjä, taiteen perusopetusta ja tarjoamalla maksuttomia vuoroja sekä paikkoja omaehtoisen harrastamisen tueksi.
- Lisätään liikuntaa. Rakennetaan sellaisia arjen ympäristöjä, esimerkiksi koulun pihvoja, jotka houkuttelevat liikkumaan. Kohdellaan eri tavoin liikkuvia ryhmiä tasa-arvoisesti julkista tukea jaettaessa.
- Osallisuuden lisääminen. Ihmiset ovat oman arkensa parhaita asiantuntijoita. Otetaan kuntalaiset mukaan oman asuinseutunsa suunnitteluun ja lähipalvelujensa kehittämiseen.
- Maksuton ehkäisy nuorille. Taataan kaikille alle 25-vuotiaille nuorille maksuton ehkäisy.

8. Kamppailaan köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan

Köyhyys ja eriarvoisuus ovat pois meiltä jokaiselta. Hyvässä yhteiskunnassa ketään ei päästetä putoamaan. Hyvässä kunnassa kaikissa päätöksissä pidetään heikompien puolta. Yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja hätää vastaan on kamppailtava päättäväisesti ja tiukasti. Sitä tehdään kunnissa yksittäinen päätös kerrallaan.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Pysäytetään alueiden eriytyminen. Emme halua yhteiskuntaa, jossa on yhtäällä rikkaiden aidattuja lintukotoja ja toisaalla kärjistyvän huono-osaisuuden alueita. Rakennetaan asuinalueet niin, että kaikilla alueilla asuu erilaisia ihmisiä. Sekoitetaan omistusasuntoja ja vuokra-asuntoja. Tuetaan erityisrahalla kouluja ja palveluja niillä alueilla, joissa on keskimääräistä enemmän ongelmia.
- Asuminen kuntoon. Jokaisella on oikeus asuntoon. Torjutaan asunnottomuutta ja turvataan kohtuuhintainen asuminen. Varsinkin suurissa kaupungeissa se tarkoittaa, että uusia asuntoja on kaavoitettava tarpeeksi. Varmistetaan opiskelija-asuntojen riittävä määrä ja muut erityisryhmien asumistarpeet. Asuntojen ja palvelujen tarjonnassa muistetaan, että jopa 40 % suomalaisista asuu yksin. Heidän tarpeensa ovat yhtä tärkeitä kuin yhdessä asuvien.
- Jokaiselta varojensa mukaan. Palvelumaksut on mitoitettava asukkaiden maksukyvyn mukaan. Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttöä voidaan lisätä maksuttomilla päivillä tai vuoroilla.
- Puututaan varhain. Hyödynnetään etsivän nuorisotyön kaltaisia malleja, jotta tavoitetaan myös ne ihmiset, jotka eivät ole palveluiden piirissä, töissä tai koulussa.
- Ihminen keskiöön. Syrjäytymisen ehkäisyssä tarvitaan niin koulutusta, työvoimapalveluita, sosiaali- ja terveystalvet kuin vapaa-ajan palveluitakin. Ihmisen on saatava tarvitsemansa tuki, ohjaus ja talvet riippumatta niiden järjestäjästä.

9. Kunnista tehdään tasa-arvoisia ja syrjimättömiä

Kunnissa ei ole meitä ja heitä. On vain yhdenvertaisia asukkaita varallisuuteen, sukupuoleen, ihonväriin tai etniseen taustaan katsomatta. Tehdään rohkeasti feminististä politiikkaa, jossa sanotaan ei kaikelle syrjinnälle ja puolustetaan jokaisen oikeutta olla oma itsensä. Pidetään kaikkien puolta.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta päätöksiin. Kun kunta kaavoittaa, leikkaa palveluista tai vaikkapa järjestää lapsille harrastusmahdollisuuksia, päätökset kohtelevat usein sukupuolia ja väestöryhmiä eri tavalla. Päivähoidon heikennykset voivat kohdistua erityisesti naisiin, parhaat liikuntavuorot ja enemmän rahat voivat mennä aina joko poikien tai tyttöjen suosimille lajeille. Tällaiset vaikutukset on arvioitava, kun päätöksiä tehdään, ja katsottava, että ne ovat reiluja ja tasapuolisia kaikille sukupuolille ja väestöryhmille.

- Yksi perhe ei ole toista parempi. Yhä useampi perhe on jotain muuta kuin perinteinen äidin, isän ja lasten ydinperhe. On yksinhuoltajan perheitä, yhteishuoltajan perheitä, kahden äidin tai kahden isän perheitä, useamman vanhemman perheitä ja monta muuta - kaikki tärkeitä, kaikki samanarvoisia. Kunnan palveluissa pitää osata tunnistaa ja kohdata erilaiset, monimuotoiset perheet, eikä olettaa kaikkien olevan samasta muotista.
- Moninaisuus huomioon palveluissa. Pidetään huoli, että kunnan palveluissa huomioidaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien ihmisten oikeudet ja tarpeet. Esimerkiksi vanhuspalveluissa tulee ymmärtää ja tukea sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta.
- Turvakodit kuntoon. Lähisuhdeväkivallan uhrilla tulee olla turvakoti, johon hakeutua. Kuntien on varmistettava, että niille löytyy sopivat tilat.
- Monikielisyys kunniaan. Jokaisella on oikeus saada palveluita omalla kielellään suomeksi, ruotsiksi, saameksi ja viittomakielellä.
- Julkinen tila ja rakennukset esteettömiksi ja helposti saavutettaviksi. Otetaan huomioon näkö- tai kuulovammaiset, pyörätuolin käyttäjät ja rollaattorin tai lastenvaunujen kanssa liikkuja. Jos rakennetaan paikkoja, joissa pärjää vain terve ja omin jaloin kulkeva, rakennetaan väärin.

LUODAAN TYÖTÄ JA TURVAA KOKO SUOMEEN

Työn tulevaisuus tehdään kunnissa. Työllisyys ei ole asia, josta joku muu päättää jossain muualla. Paikallisilla päätöksillä rakennetaan mahdollisuuksia paikallisille yrityksille menestyä ja kasvaa ja luoda uusia työpaikkoja. Paikallisilla päätöksillä ratkaistaan, millainen kunta on työnantajana ja miten työtön kohdataan. Yhdessä voimme auttaa uusien työpaikkojen syntymistä, tukea niitä jotka ovat työtä vailla ja nostaa ihmisiä kyykyttämisen sijaan, jos niin valitsemme. Päätös on sinun.

10. Luodaan työpaikkoja ja elinvoimaa kuntiin koko maassa

Suomi tarvitsee uutta työtä. Edellytykset siihen luodaan kunnissa. Paikallisten yritysten menestys, kasvu ja kyky työllistää ovat asioita, joita kunta voi edistää merkittävästi. Kunnat, jotka tahtovat, voivat olla avainasemassa tulevaisuuden alojen edistäjinä omilla alueillaan - niin luomutuotannon kuin kiertotalouden, digitalisaation ja puhtaan teknologian. Panostamalla näihin säästetään euroja ja luodaan uutta kestävää elinkeinotoimintaa.

Vihreiden tavoitteina ovat:

- Investoidaan tulevaisuuteen. Kuntien läpi kulkee joka vuosi miljardien rahavirta, jolla kunnat hankkivat tavaroita ja palveluja. Vihreät sijoittaisivat vähintään 10 % näistä kuntien hankinnoista edelläkävijäratkaisuihin, kuten energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan, ledeihin valaistuksessa ja älypalveluihin - asioihin jotka samalla säästävät kunnan rahaa, luovat työtä innovatiivisille suomalaisille yrityksille ja uudistavat tätä maata.
- Paikalliset yritykset mukaan. Toteutetaan kuntien hankinnat niin, että myös pienillä ja paikallisilla yrityksillä on mahdollisuus päästä osallistumaan tarjouskilpailuun. Jaetaan hankinnat tarpeeksi pieniin osiin ja tiedotetaan niistä tehokkaasti. Näin tarjotaan alueen yrityksille mahdollisuuksia kasvaa ja hankkia tarpeellisia näyttöjä vientimarkkinoille.
- Yrittäjien palvelut kuntoon. Tarjotaan pk-yrityksille suunnattua yritysneuvontaa ja kunnan palvelut yrittäjälle yhdeltä luukulta.
- Koulut ja työpaikat tukemaan toisiaan. Tarvitaan oppilaitosten ja yritysten välistä tiiviimpää yhteistyötä, jolla turvataan osaavan työvoiman riittävyys ja työssäoppimisen mahdollisuudet.

11. Nostetaan ihmisiä työttömyydestä työhön

Työttömyys on valtava taakka niin yksilöille, yhteisöille kuin yhteiskunnalle. Työttömyyden vähentämisen tulee olla jokaisen kunnan ykköstavoite. On aina viisaampaa tukea ihmisten kouluttautumista tai työllistämistä kuin maksaa työttömyydestä. Kunnat ovat myös merkittävä työllistäjä ja pystyvät hyvänä työnantajana lisäämään työn tuottavuutta ja työhyvinvointia.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Perustulo käyttöön. Uudistetaan sosiaaliturva perustuloksi, joka tekee työhön pääsystä helpompaa, turvasta parempaa ja työstä aina kannattavaa.
- Tulokset edellä. Siirrytään työvoimapalveluissa maksamaan vaikuttavuudesta - siitä, että ihmiset työllistyvät. Tarvitaan uusia, ennakkoluulottomia työllistämiskokeiluja, joissa otetaan asiakkaat mukaan vaikuttamaan palvelujen sisältöön.
- Julkisen rahan mukana vastuu työllistää. Kokeillaan työllistämisehtoa ja työllistämispalkkioita, joilla kannustetaan tarjouskilpailut voittaneita yrityksiä työllistämään heikossa työmarkkina-asemassa olevia.
- Tarpeelliset tilat tarjolle. Helpotetaan kuntien omistamien kiinteistöjen tehokkaampaa käyttöä aloittavien yritysten käyttöön
- Kunnasta erinomainen työpaikka. Tehdään kunnasta hyvä työnantaja, joka panostaa työhyvinvointiin ja hyvään johtamiseen ja kokeilee anonyymien rekrytoinnin kaltaisia tapoja lisätä ihmisten yhdenvertaisuutta.

12. Tehdään kotouttaminen hyvin ja otetaan uudet suomalaiset mukaan

Maailmalla on käynnissä suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Tällaisena aikana globaali vastuu tulee kotiovellemme. Ihmiset, jotka pakenevat kärsimystä, sotaa ja vainoa Suomeen, löytävät uuden kodin suomalaisista kunnista. On meistä kiinni, miten otamme heidät vastaan ja miten he pääsevät kiinni uuteen elämäänsä tässä maassa, osallistuvaksi osaksi tätä yhteiskuntaa. Hoidetaan se hyvin.

Vihreiden tavoitteita ovat:

- Kotoutujalle kunnista koti. Kotoutuminen ei onnistu ilman kotia johon asettua. Kuntien on tärkeää tarjota kuntapaikkoja turvapaikan saaneille.
- Kieliopinnot kaikille. Kieli on kotoutumisen a ja o. Varmistetaan että kielikoulutusta on tarjolla tarpeeksi ja että se tavoittaa kaikki tulijat, myös naiset. Maksetaan koulutuksen toteuttajille tuloksista - onnistuneesta kielen oppimisesta -, ei pelkästä tuntien pitämisestä.
- Helpotetaan tietä työelämään. Tuetaan maahanmuuttajien työllistymistä ja työhön perehtymistä esimerkiksi yritys yhteistyöllä ja työpaikoilla kiertävien mentorien avulla. Kuntien tulee sitoutua työllistämään maahanmuuttajia eri tehtäviin.
- Järjestöt mukaan. Järjestöt ovat isossa roolissa kotoutumisessa. Otetaan yhdistykset, esimerkiksi liikunta- ja kulttuuriyhdistykset, mukaan kotoutumistyöhön. Tuetaan maahanmuuttajien omien yhdistysten toimintaa muun muassa rahoituksella ja tarjoamalla tiloja.
- Perheet yhteen, ei erilleen. Kotoutumisen kannalta keskeistä on, että ihminen voi saada perheensä luokseen. Kukaan ei kotoudu, jos joutuu elämään jatkuvassa huolossa rakkaistaan. Hallitus on tehnyt perheen yhdistämisen vaatimukset käytännössä mahdottomiksi saavuttaa. Se on epäinhimillistä. Ei eroteta vanhempia lapsistaan ja puolisoita toisistaan.